

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-521-1-14>

**SNOWFALLS OF THE SHP CATEGORY (NATURAL
HYDROMETEOROLOGICAL PHENOMENA)
ON THE TERRITORY OF UKRAINE STRETCHED 2020–2023**

**СНІГОПАДИ КАТЕГОРІЇ СГЯ (СТИХІЙНІ) НА ТЕРИТОРІЇ
УКРАЇНИ ПРОТЯГОМ 2020–2023 РОКІВ**

Pyasetska S. I.

*Candidate of Geographic Sciences,
Aerologist of the II category
at the aerology sector
of the meteorology department
Borys Sreznevsky Central Geophysical
Observatory
Kyiv, Ukraine*

Пясецька С. І.

*кандидат географічних наук,
аеролог II категорії сектору аерології
відділу метеорології
Центральна геофізична обсерваторія
імені Бориса Срезневського
м. Київ, Україна*

У місяці холодного періоду року, протягом середини передзим'я (переважно у листопаді, рідше у вересні та жовтні) і на початку післязим'я (здебільшого у березні та квітні, рідше у травні (переважно у західних областях у Карпатському регіоні)) та особливо у зимовий період на території України досить часто спостерігається випадання дуже сильного снігу. Такі снігопади суттєвим чином впливають на життєдіяльність регіонів у першу чергу перешкоджаючи транспортному сполученню як в областях так і за їх межами та безперервній роботі енергетичної системи від якої залежать інші ланки господарського комплексу. Особливо небезпечними є випадки масового розповсюдження таких снігопадів, які можуть призвести до більш значних руйнівних наслідків. Згідно «Керівного документу» [1], який застосовується у повсякденній роботі метеорологічних станцій, до таких снігопадів відносять випадання снігу кількістю ≥ 20 мм/12 год. і менше. За «Настановою...» [2] випадання снігу кількістю 20–29 мм/12 год. і менше відносять до сильного снігу, категорія СМЯ II (помаранчевий рівень безпеки), а ≥ 30 мм/12 год. і менше до надзвичайного снігу, категорія СМЯ III (червоний рівень безпеки). Під масовим розповсюдженням випадків дуже сильного снігопаду (СМЯ II в тому числі СМЯ III) розумілись випадки, коли такі явища спостерігались протягом однієї дати, або кілька днів поспіль не менше ніж у двох областях на території України.

Протягом 2020–2023 років на території України було зафіксовано цілу низку дуже сильних снігопадів, які спостерігались у різних

областях, проте здебільшого на території західних, центральних та південно-східних областей.

Так у 2020 році випадки випадання дуже сильного снігу (категорія СМЯ II) було зафіксовано у січні (30.01) на території Чернігівської та Сумської областей, протягом лютого (02–06.02) спостерігався масовий випадок випадання такого снігу, який охопив значну територію України від західних областей (Закарпаття, Івано-Франківщина, Чернівецьчина) до центральних та південно-східних областей (Дніпропетровщина, Запоріжжя, Донеччина). Також наприкінці лютого сильні снігопади спостерігались на Івано-Франківщині (Пожежевська), а також у березні, квітні та наприкінці травня. У 2020 року (23–24.02) надзвичайні снігопади спостерігались на Івано-Франківщині (Пожежевська) та Одещині (Одеса). Таким чином у 2020 році випадки масового розповсюдження (2 та більше областей протягом 1–2 та більше діб поспіль (перехід від одної області до іншої)) спостерігались: 30.01; 02–06.02, 23–24.02.

У 2021 році дуже сильні снігопади (переважно категорія СМЯ II та поодинокі СМЯ III (Вилкове, Одеса)) спостерігались протягом 26–28.01 на території Одещини (Вилкове, Одеса, Білгород-Дністровський, Сарата) та Миколаївщини (Первомайськ). У лютому 2021 року снігопади категорії СМЯ II спостерігались 4.02 на Івано-Франківщині (Пожежевська) та 9.02 на Закарпатті (Нижні Ворота). Крім того 11.02 такий снігопад спостерігався на Івано-Франківщині (Пожежевська) та на Тернопіллі (Кременець). У березні цього ж року (5.03) снігопад категорії СМЯ II спостерігався на Пожежевській (Івано-Франківщина) та Плаю (Закарпаття), а 12.03 у Хусті. У листопаді подібний за інтенсивністю снігопад спостерігався лише на Пожежевській. У грудні 2021 року протягом 02–03.12 надзвичайно сильний снігопад (СМЯ III) спостерігався на Пожежевській та Плаю, а снігопад категорії СМЯ II у Нижніх Воротах. Близько до середини грудня (12.12) дуже сильні снігопади категорії СМЯ II спостерігались у Івано-Франківську та Коломиї (Івано-Франківщина). Наприкінці грудня 25.12 снігопад категорії СМЯ III спостерігався на Пожежевській (Імаго-Франківщина), а категорії СМЯ II 28.12 у Слобожанському на Харківщині.

Таким чином, випадки масового розповсюдження дуже сильних снігопадів категорії СМЯ II та в тому числі СМЯ III спостерігались на території України протягом 26–27.01; 11.02; 5.03. 2021 року.

У 2022 році дуже сильні снігопади на території України спостерігались не часто і здебільшого у західних областях. У січні та лютому такі випадки спостерігались на Івано-Франківщині на Пожежевській. Крім того там у лютому (17.02) було відмічено і снігопад категорії СМЯ III (надзвичайний). На відміну від двох попередніх років у вересні

(18.09) снігопад категорії СМЯ II було зафіксовано на Плаю (Закарпаття). У листопаді 2022 року надзвичайно сильний снігопад (СМЯ III) спостерігався на Чернігівщині у Покошичах. Найбільш поширений дуже сильний снігопад спостерігався у грудні 11.12 спостерігався на території Львівщини та Волині, причому у Раві-Руській та Світязі він досяг категорії СМЯ II, а у Яворові навіть СМЯ III.

У 2023 році випадки випадання дуже сильного снігу спостерігались у січні, лютому, березні, квітні, листопаді та грудні. Вони здебільшого сягали категорії СМЯ II, за виключенням двох випадків у лютому в районі Пожежевської, коли снігопад досяг категорії СМЯ III. Встановлено, що по території України вони найбільш були поширені саме у листопаді 2023 року. У січні, лютому та березні дуже сильні снігопади (СМЯ II та СМЯ III) спостерігались на заході країни, переважно на території Івано-Франківщини на Пожежевській. Однак випадок дуже сильного снігопаду (категорія СМЯ II) наприкінці березня 2023 року (28.03) спостерігався у Житомирі. У квітні такі випадки дуже сильного снігу спостерігались лише на Тернопіллі у Чорткові 05–06.04.2023 року. Найбільш поширені випадки дуже сильного снігопаду спостерігались у 2023 році протягом 26–27.11. У цей час на території Одеської (Одеса, Болград, Затишшя, Роздільна), Миколаївщини (Первомайськ, Вознесенськ), Черкащини (Золотоноша), Чернігівщини (Покошичі), Кіровоградщини (Новомиргород) спостерігалось випадання дуже сильних снігопадів категорії СМЯ II. Випадок снігопаду категорії СМЯ III спостерігався в районі Пожежевської (Івано-Франківщина) протягом 30.11–01.12.2023 року. У грудні 2023 року випадки дуже сильних снігопадів спостерігались близько до середини місяця протягом 13–14.12, а саме – снігопади категорії СМЯ III (Пожежевська) та категорії СМЯ II (Покошичі, Конотоп). У його другій половині (21–22.12) снігопади категорії СМЯ II спостерігались на території Закарпатської області (Нижній Студений) та Івано-Франківщини (Пожежевська). Таким чином, випадки масового розповсюдження дуже сильних снігопадів на території України спостерігалось у 2023 році протягом 26–27.11; 13–14.12 та 21–22.12.

Окремо постає питання про частоту повторюваності дуже сильних снігопадів (СМЯ II та СМЯ III) по окремих метеорологічних станціях України протягом досліджуваного періоду часу. Стосовно станцій на яких протягом досліджуваного періоду часу частіше спостерігались випадки дуже сильного снігу категорії СМЯ II та СМЯ III, можна сказати, що більш часто такі снігопади спостерігались на території: Пожежевської (Івано-Франківщина) у 2020 році – 11 випадків, у 2021 – 8, 2022 – 3 та у 2023 – 9. На Закарпатті у 2021 більша повторюваність дуже сильних снігопадів становила у Нижніх Воротах

та Плаю по 2 випадки на кожній. На Чернігівщині у 2023 році частіше такі снігопади спостерігались в районі Покошичів. – 2 рази. Крім того треба відмітити конкретні станції де протягом цих років спостерігались випадки дуже сильних снігопадів категорії СМЯ II (СМЯ III), які розміщено у табл. 1.

Таблиця 1

Станції на яких спостерігалось випадання дуже сильного снігу категорії СМЯ II та СМЯ III протягом 2020–2023 років

Область	Станції
Чернігівська	Покошичі
Сумська	Конотоп
Волинська	Світязь
Рівненська	
Житомирська	Житомир
Київська	
Львівська	Рава-Руська, Яворів
Хмельницька	
Полтавська	
Харківська	Слобожанське
Тернопільська	Кременець, Чортків
Черкаська	Золотоноша
Луганська	
Вінницька	
Івано-Франківська	Пожежевська, Долина, Яремче, Коломия, Івано-Франківськ
Кіровоградська	Новомиргород
Дніпропетровська	Чаплине, Лошкарівка
Донецька	Покровськ, Волноваха
Закарпатська	Рахів, Нижні Ворота, Плай, Хуст, Нижній Студений
Чернівецька	Селятин
Одеська	Вилкове, Одеса, Білгород-Дністровський, Сарата, Затишся, Болград, Роздільна
Запорізька	Кирилівка, Мелітополь
Миколаївська	Первомайськ, Вознесенськ
Херсонська	
АР Крим	

Отже, найбільш небезпечними протягом 2020–2023 років з огляду на повторюваність та поширення випадків із дуже сильними снігопадами категорії СМЯ II та СМЯ III виявились Івано-Франківська, Закарпатська та Одеська області.

Після формування оглядів щодо сучасного стану розповсюдження стихійних погодних явищ постає необхідність картографування таких випадків для території України.

Література:

1. Керівний документ 52.3.2.03-13. Код для передавання штормових оповішень про фактичні небезпечні та стихійні гідрометеорологічні явища (Код WFREP) Ч. I.I., Ч. II. Київ, 2013. 45 с.
2. Нормативний документ. Настанова з метеорологічного прогнозування. Український гідрометеорологічний центр. Київ, 2019. 35 с.